

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Camí de Cal Padre
Alçada: 323

Coordenades:

Latitud: 41.68696
Longitud: 1.90344
UTM Est (X): 408741
UTM Nord (Y): 4615602

Classificació

Número de fitxa 08182 - 95
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Any 1866
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Sembla haver estat consolidada fa uns anys. A l'interior s'observa un racó ennegrit possiblement perquè s'hi feia foc. La volta presenta verdet provocat per la filtració d'aigua de la coberta, que caldria consolidar.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A0140000600000OS
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en un revolt a tocar del camí, que va de la Casa Nova de Sant Jaume a Cal Padre. Està recolzada al pendent natural del terreny. A excepció del camí, està envoltada de brolla de romaní i pi blanc (*Pinus halepensis*). És de planta quadrada i mesura 4,20 metres de costat (mides preses a l'exterior). L'interior de l'estança mesura 2,90 per 2,70 metres de costat.

La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb la clau de volta visible. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall. El voladís es conserva parcialment. El gruix dels murs és de 70 cm. Els brancals o muntants són inclinats amb les pedres ben desbastades i escairades. Té dues llindes planes i la de l'interior presenta una esquerda important. Tots els baixos de l'interior han estat posteriorment arrebossats amb ciment. També s'observa un marc fet amb el mateix material per collar-hi una porta, de la que només queda un tros de frontissa.

La porta d'entrada està centrada a la façana; mesura 1,70 metres d'alçada per 0,85 metres d'amplada màxima. Per sobre de la llinda hi ha una inscripció: 1866.

A l'interior, per sobre del llindar, hi ha una lleixa tancada. I disposa de tres obertures, a mena d'espitlleres; una orientada al nord i les altres dues orientades al sud-est i al nord-oest respectivament. Totes tres estan emmarcades amb llistons de fusta, collades amb ciment (s'hi veuen les marques d'haver tingut una mosquitera). La barraca està orientada al sud-oest.

A la dreta de la façana, es veu una construcció adossada de la qual només en resta el mur posterior i una part del que dona arran de camí. Sembla tenir les mateixes dimensions que la que queda dempeus, i les pedres de les cantonades estan molt ben treballades. No es pot establir amb certesa que es tractés d'un aixopluc pel bestiar o d'una barraca bessona. En tot cas l'obertura o espitllera permetria comunicació interna. Les restes de l'enderroc d'aquesta construcció es poden veure a mà dreta, per sota el revolt fet per la màquina a l'eixamplar el camí.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 10486.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

